

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

MINISTRIA E ARSIMIT
SPORTIT DHE RINISË

INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT

PROGRAM ORIENTUES PËR TESTIMIN E KANDIDATËVE (MËSUESVE) TË ARSIMIT FILLOR

I. HYRJE

Programi orientues për testimin e kandidatëve (mësuesve) të arsimit fillor është hartuar nga grupi i punës, i ngritur nga Instituti i Zhvillimit të Arsimit (IZHA), për t'u ardhur në ndihmë të gjithë kandidatëve (mësuesve) që do t'i nënshtrohen testimit “Mësues për Shqipërinë”.

Ky program përfaqëson dhe përmbush, njëherazi, kërkesat për zhvillimin e vazhdueshëm profesional të mësuesit dhe për formimin e përgjithshëm dhe shkencor të kandidatit (mësuesit).

Programi është hartuar në përgjigje të kërkesave që MASR ka vendosur për kandidatët (mësuesit) që testohen. Programi përcakton njohuritë dhe aftësitë kryesore sipas fushave të mëposhtme:

- Dokumentacioni zyrtar¹ i cili lidhet me profesionin dhe shërben si rregullator në punën e përditshme të mësuesit për çdo institucion arsimor.
- Dokumentacioni kurrikular i arsimit fillor nga klasa 1-5.
- Aspekte të pedagogjisë, metodologjisë dhe përdorimit të TIK-ut në mësimdhënie.
- Aspekte të etikës dhe të komunikimit.
- Aspekte të drejtshkrimit të gjuhës shqipe.
- Përmbajtja shkencore e programeve lëndore, në klasat 1-5.

¹ Dokumentet ligjore, urdhëresat dhe udhëzimet e MASR-së që zbatohen në shkollë duke u përqendruar në ato të viteve të fundit.

II. QËLLIMI I PROGRAMIT

Programi orientues për testimin e kandidatëve (mësuesve) të arsimit fillor është hartuar për të mbështetur e për të nxitur zhvillimin e tyre profesional, si dhe për t'u ardhur në ndihmë për të realizuar veprimtaritë kualifikuese dhe trajnuese.

Programi synon:

- Rritjen e përgjegjshmërisë së kandidatëve (mësuesve) për njohjen dhe zbatimin e legjislacionit arsimor e në mënyrë të veçantë të risive të reformës arsimore, pjesë e të cilit është edhe arsimit fillor.
- Zhvillimin e kompetencave profesionale, për të ndikuar drejtpërdrejtë në efektivitetin e procesit mësimor.
- Zhvillimin e aftësive në fushën pedagogjike për mësimdhënie strategjike, për përzgjedhjen e modeleve për organizimin e klasës, për shtjellimin e koncepteve, për nxitjen e diskutimeve, për përdorimin e teknikave për vlerësimin e nxënësve etj..
- Rritjen e përgjegjshmërisë për domosdoshmërinë e njohjes së koncepteve bazë dhe ligjësiive shkencore të kurrikulave lëndore, si dhe të zbatimit të tyre në praktikë, në përputhje me specifikat e moshës së nxënësve dhe të klasës ku japin mësim.
- Rritjen e përgjegjshmërisë për njohjen dhe zbatimin e rregullave të etikës dhe komunikimit në punën e tyre në shkollë.
- Zbatimin me saktësi të rregullave drejtshkrimore të gjuhës shqipe.
- Vlerësimin e aftësive shkencore, pedagogjike, metodike dhe etike të kandidatëve (mësuesve) që do të testohen.

III. PËRMBAJTJA E PROGRAMIT

Programi orientues për testimin e kandidatëve (mësuesve) është strukturuar sipas fushave kryesore të zhvillimit profesional, të përmendura më sipër. Për secilën fushë, krahas kompetencave profesionale, janë renditur edhe njohuritë dhe aftësitë bazë që duhet të zotërojë një mësues i arsimit fillor.

Për të qenë lehtësisht i përdorshëm nga kandidati (mësuesi), programi është paraqitur sipas një formati të caktuar. Sipas këtij formati, për secilën fushë prezantohen rezultatet që priten të zotërojë një mësues në fushën e njohurive dhe të aftësive, si dhe literatura përkatëse rekomanduese në funksion të tyre.

FUSHA: DOKUMENTACIONI ZYRTAR

Zbatimi me përgjegjshmëri i kërkesave të legjislacionit dhe të dokumentacionit shkollor	Literatura e rekomanduar
<p>Rezultatet e pritshme:</p> <p><i>Mësuesi i arsimit fillor:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - njeh Ligjin për sistemin arsimor parauniversitar, si dhe Dispozitat normative të këtij sistemi; - zbaton legjislacionin, udhëzimet dhe rregulloret për hartimin dhe zbatimin e kurrikulës shkollore; - zbaton legjislacionin, udhëzimet dhe rregulloret për personelin e shkollës; - demonstroi zbatimin konkret të udhëzimeve të MASR-së në funksion të përmirësimit të procesit të mësimdhënies e të të nxënësve; - zbaton etikën profesionale të mësuesit; - respekton të drejtat dhe liritë e nxënësve; - respekton detyrat, të drejtat dhe liritë e mësuesit; - zbaton rregulloret dhe udhëzimet për zhvillimin profesional të mësuesit. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ligji nr. 69/2012 “Për sistemin arsimor parauniversitar në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar. - Urdhri për miratimin e Dispozitave Normative për arsimin parauniversitar (DN), nr 343, datë 19.08.2013. - Udhëzimi nr. 16, datë 03.08.2016 “Për vitin shkollor 2016-2017 në sistemin arsimor parauniversitar”. - Udhëzimi nr. 44, datë 16.10.2014 “ Për disa shtesa dhe ndryshime në udhëzimin nr. 21 datë 23.07.2010 “Për normat e punës mësimore- edukative dhe numrin e nxënësve për klasë në institucionet e arsimit parauniversitar”. - Udhëzim nr. 5, datë 25.02.2013 “Për standardet e përgjithshme të mësuesit”. - Udhëzimi nr. 1, datë 20.01.2017 “Për funksionimin e sistemit të zhvillimit të vazhdueshëm profesional të punonjësve arsimorë”. - Karta e performancës së shkollës. - Standardet e shkollës si qendër komunitare. - Udhëzimi nr. 34, datë 11.09.2015 “Për vlerësimin e nxënësve për kurrikulën me kompetenca, në arsimin bazë”.

FUSHA: DOKUMENTACIONI KURRIKULAR

Zbatimi në mënyrë efektive i paketës së dokumenteve kurrikulare të arsimit fillor	Literatura e rekomanduar
<p>Rezultatet e pritshme</p> <p><i>Mësuesi i arsimit fillor:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - zotëron përmbajtjen e dokumentacionit kurrikular që zbaton në shkollë; - zbaton programet lëndore duke respektuar të gjitha kërkesat dhe rubrikat e tyre; - përshtat programet lëndore në përputhje me veçoritë e mjedisit në të cilin jep mësim; - përdor me efikasitet, në dobi të prirjeve bashkëkohore, fleksibilitetin e zbatimit të programeve; - gjen ose harton materiale plotësuese kurrikulare që ndihmojnë në përvetësimin e koncepteve dhe aftësive të parashikuara në programe; - gjen ose harton materiale plotësuese kurrikulare që pasurojnë formimin e nxënësve dhe nxisin mendimin e pavarur dhe kritik të tyre; - harton rezultate të nxëni për tema mësimore ose grup temash, kapitujsh, në përputhje me kompetencat e programeve të reja; - tregon koherencën vertikale të kurrikulës (vazhdimësia dhe përshtatshmëria e programeve nga njëra klasë në tjetrën); - shpjegon lidhjen ndërmjet dokumenteve kurrikulare; - përzgjedh mjetet mësimore të nevojshme për të realizuar përmbushjen e kompetencave; - siguron informacion që demonstroi integrimin ndërlëndor. 	<ul style="list-style-type: none"> - Korniza kurrikulare, 2014. - Kurrikula bërthamë nga klasa përgatitore deri në klasën e pestë 2014. - Nivelet e arritjes së kompetencave të fushave të të nxënit për arsimin fillor- Shkalla I dhe II, IZHA 2016. - Programet aktuale lëndore në klasat IV-V. - Programet e reja lëndore të klasave I-III.

**FUSHA: ASPEKTE TË PEDAGOGJISË, METODOLOGJISË DHE PËRDORIMIT
TË TIK-ut NË MËSIMDHËNIE**

I. Zotërimi i njohurive pedagogjike për mësimdhënien e lëndëve të arsimit fillor	Literatura e rekomanduar
<p>Rezultatet e pritshme</p> <p><i>Mësuesi i arsimit fillor:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - demonstroi përkushtim, motivim dhe përgjegjësi gjatë punës së tij; - përshtat punën e tij me zhvillimin fizik, social, emocional dhe konjitiv të nxënësve; - demonstroi respekt, besim dhe objektivitet me nxënësit; - identifikoi nxënësit me nevoja të veçanta (nxënësit me vështirësi në të nxënë dhe nxënësit e talentuar); - planifikoi punën afatshkurtër dhe afatgjatë me nxënësit me nevoja të veçanta; - demonstroi qëndrim pozitiv ndaj disiplinave shkencore; - motivoi nxënësit duke e konsideruar motivimin një nga çelësat e progresit të tyre; - krijoi klimë të përshtatshme, motivuese dhe të kënaqshme për nxënësit; - punoi me prindërit për përmirësimin e progresit të nxënësit; - orientoi nxënësit për krijimin dhe mbushjen e portofolit të nxënësit, me detyra, punime, projekte dhe materiale të tjera që tregojnë interesin e tyre për të nxënë. 	<ul style="list-style-type: none"> - Literaturë që ka në fokus aspekte pedagogjike të punës së mësuesit me nxënësit e tij. - Portofoli i të nxënësit, IZHA, 2015.
II. Përdorimi i metodave dhe i strategjive efektive për realizimin e mësimdhënies ndërvepruese	Literatura e rekomanduar
<p>Rezultatet e pritshme:</p> <p><i>Mësuesi i arsimit fillor:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - përzgjedh metodat dhe teknikat e përshtatshme për arritjen e një rezultati të caktuar; 	<ul style="list-style-type: none"> - Literaturë që ka në fokus metodat e mësimdhënies ndërvepruese me në qendër nxënësin. - Udhëzues dhe materiale

<ul style="list-style-type: none"> - përzgjedh metodat dhe teknikat e përshtatshme për përmbushjen e rezultateve të kompetencave kyçe; - përdor metoda e teknika që nxisin mendimin e pavarur e krijues të nxënësve; - planifikon orë mësimore duke u bazuar në mësimdhënien me nxënësin në qendër; - përdor metoda e teknika që nxisin zhvillimin e të menduarit kritik, krijues dhe ndërveprues të nxënësve; - përdor metoda e teknika që sigurojnë barazinë dhe gjithëpërfshirjen; - demonstroi teknika të ndryshme për vlerësimin e nxënësit; - shpjegon parimet e hartimit të një testi. 	<p>mbështetëse orientuese për organizimin e orës së mësimin.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Situatat e të nxënit, IZHA, 2015 - Korniza e vlerësimit të nxënësit, MAS, 23.07.2015.
<p>III.Përdorimi i teknologjisë së informacionit dhe të komunikimit për të rritur cilësinë e mësimdhënies dhe nxënies</p>	<p>Literatura e rekomanduar</p>
<p>Rezultatet e pritshme</p> <p><i>Mësuesi i arsimit fillor:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - prezanton materiale të lëndëve të ndryshme duke përdorur teknologji të përshtatshme si: Power Point, Word, etj.; - nxit nxënësit të bëjnë prezantime e punime të thjeshta duke përdorur programe kompjuterike të njohura për ta; - gjen dhe përdor materiale nga interneti për të pasuruar dhe përmirësuar mësimdhënien; - përfshin nxënësit në projekte kurrikulare lëndore apo në projekte kurrikulare të integruara të cilat ndërthuren me kërkime, gjetje dhe përdorime materiale nga interneti. 	<ul style="list-style-type: none"> - Literaturë që ka në fokus përdorimin e TIK-ut në mësimdhënie.

FUSHA: ASPEKTE TË ETIKËS DHE TË KOMUNIKIMIT

Zbatimi i rregullave të etikës dhe të komunikimit si elemente të domosdoshme në të gjithë punën e mësuesit	Literatura e rekomanduar
<p>Rezultatet e pritshme:</p> <p><i>Mësuesi i arsimit fillor:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - njeh rregullat e etikës dhe të sjelljes që duhen respektuar në marrëdhënie me drejtuesit e institucionit arsimor, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin; - sillet në përputhje me rregullat e etikës dhe të sjelljes në marrëdhënie me drejtuesit, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin gjatë punës së tij brenda dhe jashtë institucionit arsimor. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kodi i Etikës së mësuesve në arsimin parauniversitar publik dhe privat, 30.11.2013. - Literaturë dhe materiale burimore që trajtojnë çështje të etikës dhe të komunikimit.

FUSHA: ASPEKTE TË DREJTSHKRIMIT TË GJUHËS SHQIPE

Zbatimi i rregullave të drejtshkrimit të gjuhës shqipe	Literatura e rekomanduar
<p>Rezultatet e pritshme:</p> <p><i>Mësuesi i arsimit fillor:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - njeh rregullat e drejtshkrimit të standardit të gjuhës shqipe; - demonstroi zbatimin e rregullave të drejtshkrimit gjatë veprimtarive në institucionin arsimor. 	<ul style="list-style-type: none"> - Literaturë dhe udhëzues metodikë për përdorimin e rregullave të drejtshkrimit të gjuhës shqipe.

FUSHA: PËRMBAJTJA SHKENCORE E LËNDËVE TË CIKLIT FILLOR

Zgjidhja dhe argumentimi shkencor i koncepteve lëndore që trajtohen në arsimin fillor	Literatura e rekomanduar
<p>Rezultatet e pritshme</p> <p><i>Mësuesi i arsimit fillor:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - dallon konceptet dhe shprehjet kryesore të çdo programi lëndor të ciklit fillor nga klasa I-V; - përshkruan mënyrën e formimit të koncepteve shkencore në secilin program lëndor; - përshkruan përshkallëzimin vertikal dhe horizontal të koncepteve dhe shprehjeve lëndore; - zgjidh me saktësi dhe me mënyra të ndryshme ushtrime, kërkesa, situata problemore, eksperimente etj. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tekste të nxënësve, si dhe materiale të tjera burimore që mbulojnë përmbajtjen e çdo lënde.